

Китай – країна чотирьох тисячоліть

Методичні рекомендації до року Китаю в Україні

4 січня 2019 року Україна й Китай відзначали 25 років встановлення дипломатичних відносин, проте є й давніша історія стосунків між країнами. Існує надзвичайно цікавий історичний факт, про який мало хто знає: перша згадка про українців у Китаї зазначається в літописі Юань-Ши, в якому йдеться про те, що наприкінці XIII століття в Піднебесну потрапили кияни, які служили в гвардії китайського імператора. Саме тому наші контакти між культурами справді дуже давні.

Країна Східної Азії зробила величезний внесок у розвиток світового мистецтва, науки та культури. Вона одна з найбільших країн-інвесторів світу. Тому 2019 рік Китаю – зрозумілий і символічний жест України.

Назва Китаю походить від назви народу «кидань», який колись жив на території від Маньчжурії до Тяньшаню. Китайська ж назва країни звучала як Чжунго – «Серединна держава», або Тянсі – «Піднебесна імперія».

Китай, або Китайська Народна Республіка – найпотужніша після США з економічного погляду країна світу – розташована у Центральній і Східній Азії. Вона обіймає 18 історичних провінцій колишньої Китайської імперії, Внутрішню Монголію, Сінцзян, Маньчжурію і Тибет. До того ж існує ще провінція Тайвань, яка перебуває під контролем Китаю, але статус котрої ще не визначений.

За чисельністю населення Китай займає перше місце серед інших країн світу. Там проживає понад 1,3 млрд. людей, більшість з яких - корінні китайці.

Столицею КНР є Пекін, державна мова - китайська, грошова одиниця - юань.

Тут у всьому відчувається велич: Китай - світовий лідер з виробництва більшості видів промислової продукції, тут розташовується половина світових валютних запасів. Китай - дивовижна країна зі своїм унікальним стилем.

Пізнаємо Китай разом

(Година цікавих вражень)

Китай – це не тільки Велика Стіна, рис і дешеві товари, що заповнили полиці магазинів по всьому світу. Це ще й давня країна з багатою історією і культурою, яка подарувала світові чимало винаходів, якими ми всі користуємося і по цей день. Пропонуємо ознайомитись із маловідомими фактами про Китай, які розширять ваші знання про цю дивовижну країну.

Цікаві факти про Китай.

- Саме ця держава є найбільшим на планеті імпортером вугілля і виробником золота, а також світовий лідер з генерування та споживання електрики.
- На території Китаю росте понад 500 видів бамбука.
- Китай утримує першість з експорту понад 100 видів продукції, від одягу до холодильників і фотоапаратів.
- У переважній більшості випадків китайці вступають у шлюб з партнерами, яких їм підбирає профспілка.
- Імператорський палац в Пекіні, або Заборонене місто, складається рівно з 9999 кімнат.
- У китайській провінції Шеньсі розташований мавзолей першого імператора об'єднаного Китаю. У його склепінних залах розташована знаменита теракотова армія, що складається з 8 тисяч солдатів і 90 військових колісниць. Кожна фігура – унікальна, як за характером, виразом обличчя, так і за обладунками.
- Існують дані про те, що ще в давнину в Китаї грали в спортивну гру з м'ячем зі шкіри, що нагадує футбол.
- Традиційна качка по-пекінськи готується близько двох діб.
- У Китаї вживають в їжу м'ясо кішок і собак, а також варять суп з акулячих плавників і використовують вовчу ягоду в якості приправи до бульйонів.
- Один з поширених китайських десертів - солодкий суп з черепахи.
- Підсилювач смаку (глутамат натрію) продається в китайських продуктових магазинах нарівні з сіллю і перцем. Його додають практично в усі страви, які готують місцеві кулінари.
- У Китаї заведено обідати у великій компанії друзів або родичів - їсти потрібно неквапливо і з задоволенням. Якщо учасники трапези замовляють суп, його принесуть в одній дволітровій тарілці на всіх.
- У Китаї офіційно заблокований доступ до всіх західних соціальних мереж.
- У китайських супермаркетах можна купити живих черепах або жаб, яких вб'ють і випотрошать на очах у покупця.
- Китайці вважають малюків до 5 років святими істотами, яким можна абсолютно все - дітей не сварять, як би сильно вони не розпущувалися.
- У підземних переходах великих китайських міст є спеціальні місця для розміщення оголошень про знайомство - китайці цілком присвячують себе спочатку навчанню, а потім роботі, тому часу на розваги та знайомства з протилежною статтю у звичайному житті у них просто не залишається.
- Китайське місто Шанхай - найбільший морський порт на Землі.

- У магазинах Китаю продається чимало продуктів, здатних здивувати іноземців із західних країн: солодка копчена ковбаса, насіння зі смаком м'яти, цукерки з м'яса, хліб різних кольорів, копчені курячі лапки, тощо.
- Китайці не їдять сир, не п'ють кефір і не перекушують йогуртами. За однією з версій, жителі Китаю не вживають в їжу молочні продукти, оскільки протягом багатьох століть дозволити собі корову могли тільки найбагатші з них.
- Для того щоб військові в Китаї весь час тримали голову не тільки високо, але і рівно, до їх комірника прикріплюють голку, яка практично впирається в шию.
- Офіційної релігії в Китаї немає. Але, не дивлячись на це, близько 54 мільйонів жителів – християни.
- В Пекіні настільки забруднене повітря, що вдихання його прирівнюється до викурювання 21 сигарети в день!
- Під час навчання майбутніх поліцейських Китаю вчать марширувати з піднятими руками на певній висоті. Для цього до жердин прив'язують дріт....
- Яодун – назва печерних будинків в Китаї. В таких оселях живе приблизно 30 мільйонів людей. Ця кількість на багато більше, ніж усе населення Австралії....

Визначні пам'ятки Китаю

(Віртуальна подорож)

Китай – скарбниця історичних пам'яток, що належать одній з найстаріших цивілізацій світу: Заборонене місто, Велика китайська стіна, Теракотова армія всі ці всесвітньо відомі пам'ятки – гордість Китаю. Китай дуже різноманітний, і, побувавши в одній його частині, можна бути впевненим, що буквально за тисячу кілометрів звідси кипить зовсім інше життя.

Пудун

Почнемо огляд визначних пам'яток Китаю з архітектурних чудес. Пудун – це район Шанхая, на східному березі річки Хуанпу, який виник, як фінансовий і комерційний центр Китаю. Ряд сліпучих хмарочосів піднімається із землі, які були сільгоспугіддями тільки 20 років тому.

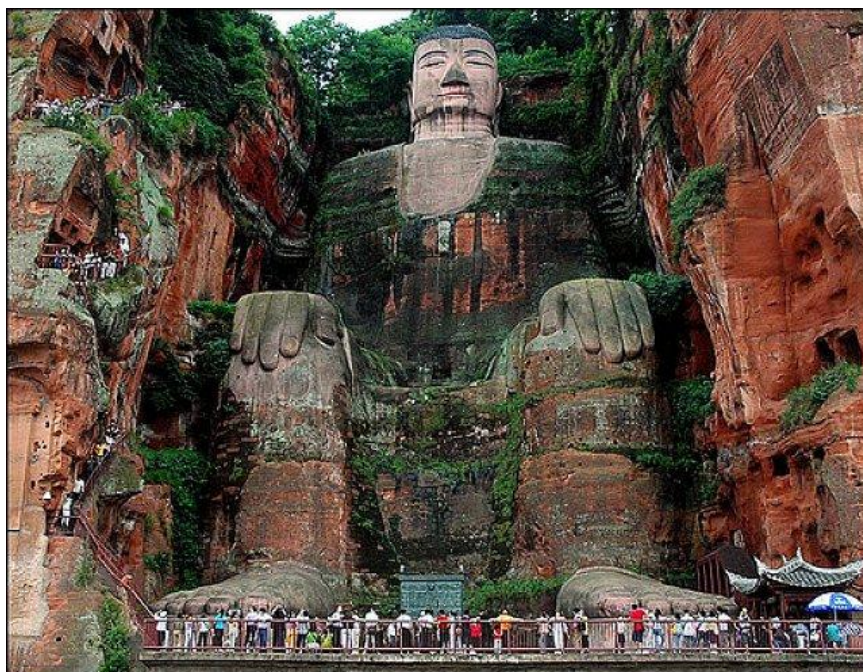
Печери Могао

Печери Могао утворюють систему з 492 храмів, (загальна протяжність території 25 км) на південний схід від центру міста Дуньхуан. Храми розташовані на Шовковому шляху. Печери містять найяскравіші приклади буддійського мистецтва. Будівництво храмів почалося в 366 році н.е. в якості місця для зберігання священних писань і предметів мистецтва. Могао є одним із трьох найбільш відомих стародавніх скельних храмів в Китаї.

Гігантський Будда в Лешань

Гігантський Будда вирізаний зі скелі в провінції Сичуань, в західному Китаї. Створення статуї було розпочато в 713 році, під час династії Тан. Будівництво не завершувалося до 803 року, не дивлячись на те, що над нею працювали тисячі скульпторів і робітників. Гігантський Будда висотою в 71 метр не перестає захоплювати приїжджих туристів і місцевих жителів. Це одна з найвідоміших визначних пам'яток Китаю.

Гори Хуаншань

Ці гори – одна з головних визначних пам'яток, які дуже люблять відвідувати туристи. Гори Хуан – це цілий гірський хребет. Розташовані в східній частині Китаю, добре відомі своїми пейзажами, могутніми соснами і гранітними піками. У давнину до вершини гірського хребта вели 60000 висічених в скелі ступенів. Зараз там є канатні дороги, що значно спрощує шлях.

Річка Лі – одне з наймальовничіших місць у Китаї. Журнал National Geographic включив річку Лі до списку десяти водних чудес світу. Річку Лі часто називають «перлиною Китаю», а жителі міста Гуйлін, яке розташоване на березі річки, вважають її душею й серцем свого міста. Загальна протяжність річки – приблизно 437 кілометрів.

Круїз по річці Лі є основним моментом будь-якої поїздки в північно-східну провінцію Гуансі. Пейзаж прикрашають дивовижні пагорби, круті скелі, неймовірні печери, села, і бамбукові гаї.

Теракотова армія

Теракотова армія являє собою колекцію скульптур, які зображують армію Цинь Шихуанді (221 до н.е.-206 до н.е.), першого імператора Китаю. Це найпопулярніша визначна пам'ятка в місті Сіань, одна з найпопулярніших у всьому Китаї. У трьох залах міститься армія, в якій налічувалося понад 8000 солдатів, 130 колісниць з 520 кіньми і 150 коней кавалерії, більшість з яких все ще поховані.

Гавань Вікторія

Гавань Вікторія знаходиться в Гонконгу і є одним з найбільших контейнерних портів в світі.

Глибока гавань загальною площею понад 40 кв. кілометрів завжди була важливим стратегічним об'єктом біля берегів Південно-Китайського моря, в минулому грала істотну роль у формуванні Гонконгу як британської колонії. Близькість гавані зробила саме цей район Китаю великим торговим і фінансовим центром Азії.

Зараз тут зосереджені офіси, виставкові центри і цілі квартали ресторанів, включаючи плавучі ресторани в Абердіні. У гавані знаходиться найрозкішніший у всій Азії комплекс розваг, в якому знаходиться парк «Світ моря», океанаріум і історичний парк «Середнє царство». Щорічно на березі гавані проходить вражаюче шоу феєрверків «Симфонія вогнів». А нещодавно тут з'явився аналог голлівудській «Алеї слави» — алея для зірок акторів гонконгської кіноіндустрії.

З боку Гонконгу гавань оточена величезними хмарочосами та безліччю сучасних будинків з металу і скла. Вночі, коли всі будови яскраво освітлені

вогнями, цей світ, як у дзеркалі, відбивається в темній воді гавані і являє собою неймовірне по красі видовище.

Заборонене місто

Розташоване в центрі Пекіна, Заборонене місто є найбільшим палацом у світі. Він охоплює 72 га. площі. Все це було побудовано з 1406 по 1420. Палацовий комплекс складається з 980 будівель, що збереглися, високих, 10-и метрових стін, і глибокого рову. Двадцять чотири імператора правили країною протягом майже 5 століть, з Забороненого міста, до зречення від престолу Пу – останнього імператора Китаю. Сьогодні Заборонене місто є музеєм і одним з найпопулярніших туристичних пам'яток в Китаї.

Палац Потала

Палац Потала розташований на схилі Червоної гори в столиці Тибетського автономного району – місті Лхаса, його висота над рівнем моря досягає 3700 метрів. Високогірний палацовий комплекс займає площу більше 360 тисяч квадратних метрів. Комплекс складається з Червоного і Білого палаців, Червоний палац розташований в центрі, а білий оточує його з двох сторін. Таким чином, червоний колір переважає з білим ярус за ярусом, що додає всьому палацовому комплексу дуже величний вигляд.

Велика Китайська стіна

На півночі Китаю, вздовж звивистих гірських стежок, височить Велика Китайська стіна — одне з найвідоміших і незвичайних архітектурних споруд світу. Хоча б раз кожен з мало-мальськи зацікавлених в історії людей шукав, як виглядає Велика Китайська стіна на карті, і як вона велична.

Початок Великої Китайської стіни — біля міста Шаньхайгуань провінції Хебей. Довжина Великої Китайської стіни, з урахуванням «гілок», досягає 8851, 9 км, але якщо виміряти по прямій, протяжність складе близько 2500 км. Ширина коливається за різними підрахунками від 5 до 8 метрів. Вчені стверджують, що будувалася вона з розрахунком, щоб патруль з 5 кіннотників з легкістю могли проїхати по ній. Піднімаючись на висоту до 10 метрів, захищена оглядовими вежами і бійницями, стіна захищала східну державу від нападів кочових народів. Кінець Великої Китайської стіни, минучи навіть околиці Пекіна, розташувався поблизу міста Цзяюйгуань провінції Ганьсу.

Велика Китайська стіна, як втім усе в Піднебесній, оповита легендами, повір'ями і загадками.

Серед китайського народу ходить легенда, що ще до початку зведення стіни закохана Мен Цзянуй проводила новоспеченого чоловіка на будівництво. Однак, дочекавши його три роки, вона не витримала розлуки і вирушила до стіни, щоб побачитися з коханим і передати йому теплий одяг. Ось тільки пройшовши складний шлях, біля стіни вона дізналася, що чоловік помер від голоду й тяжкої праці. Засмучена Мен впала на коліна й заридала, від чого

частина стіни обсипалася вниз, а з-під каміння з'явилося тіло загиблого чоловіка.

Такі легенди місцеві жителі підкріплюють повір'ями. Вони вірять, що, приклавши вухо до каміння стіни, можна почути стогони і плач тих робітників, яких були поховані під час будівництва Великої Китайської стіни.

Стародавня китайська мудрість говорить: «Подорож в тисячу миль починається з одного кроку». Сподіваємося, що наша віртуальна подорож стане для користувачів бібліотек першим кроком в пізнанні самої стародавньої цивілізації світу, а когось спонукає на подорож в дивовижний Китай.

Святкуємо китайський новий рік

(Інформаційний меседж)

У Китаї, як і в багатьох інших країнах світу, Новий рік, або Чунь Цзе, є головним і найулюбленішим святом у році. Китайці відзначають його на протязі ось вже більш ніж 2000 років. Традиції святкування Чунь Цзе сягають ще до неоліту, коли китайці відзначали Ла і Чжа - свята, які є прообразами сучасного Нового року. Новий рік в Китаї святкується по місячному календарю в кінці зими. Дата не фіксована та починається на другий молодик після зимового сонцестояння (приблизно між 21 січня та 19 лютого). З введенням в дію григоріанського календаря Чунь Цзе стали назвати Святом весни, для того

щоб не плутали з Західним Новим роком. В побуті Чунь цзе називають просто «Нянь» (кит. «рік»)

Святкування Китайського Нового року – це фестиваль, який триває цілих 15 днів, при цьому офіційні вихідні тривають тиждень. Весь цей час проводяться видовищні карнавали, нескінченні піротехнічні шоу та театралізовані вистави. Склався вже певний сценарій Китайського Нового року за днями.

1 день. Опівночі сім'я збирається за столом, накритим традиційними стравами: рис, пельмені, рибні та м'ясні блюда, солодоці. Після застілля китайці ходять один до одного в гості з подарунками, даруючи за звичаєм по два мандарина — як символ любові, достатку і щастя. На вулицях відбуваються галасливі гуляння, запалюють петарди, феєрверки, бамбукові палички і бенгальські вогні.

День 2. Важливий звичай цього дня — ранкова молитва, в якій просять здійснення найзаповітнішого. Потім жителі Піднебесної знову навідується в гості з дарами. А якщо вони біля вхідних дверей у свій будинок зустрічають жебраків, неодмінно допомагають їм їжею, одягом або грошима.

День 3. Цього дня не навідується в гості і не запрошують до себе, а перебувають у спокійній домашній атмосфері. Його проводять без подарунків, без застілля і вітальних промов. Третій день називають «червоною собакою» або «червоним ротом».

День 4. Відвідують друзів, товаришів по службі та далеких родичів, роблячи презенти. Для співробітників великих організацій цей день є останнім вихідним.

5 і 6 день. Готують національне новорічне блюдо «Бобо», що нагадує галушки, а за смаком — пельмені. Хтось виходить на роботу, а перший робочий день обов'язково знаменується салютом.

День 7. Сьома доба вважається днем, коли з'явилося людство на Землі. Китайці замовляють молебні, а ввечері готують святкову трапезу з обов'язковою стравою «Юшенг» (сира риба). Скуштувавши її шматочок — весь рік будуть супроводжувати успіх і прибуток.

День 8. Китайці вірять, що в цей день зародилось перше рисове зернятко. Спостерігають за прикметами і прославляють зірки, у честь яких відвідують храми і запалюють курильні аромосвічки. Головна страва восьмого дня — «колобки».

День 9. Більшість китайців уже вийшли на роботу. А відпочиваючі весь день проводять у молитві і запалюють аромопалички. Дев'ятий день вважається офіційним початком Нового року. На вечерю подають свинину, вегетаріанцям — чай, фрукти, солодоші.

День 10. У цей день вшановують камінь і не користуються предметами, в яких він є. Час проводять за шахами, шашками, гральними кістками тощо.

День 11. День зятів, торжество для яких влаштовують усі тесті.

День 12. День очищення, коли заведено вживати тільки вегетаріанську їжу. Бізнесмени моляться за успіх і процвітання справ.

13 і 14 дні. Готуються до останнього новорічного дня — свята ліхтарів. Роблять і купують прикраси, ліхтарики і навіси для них. Продовжують також дотримуватись вегетаріанства.

День 15. Завершують Новий рік за китайським календарем святом ліхтарів. Увечері сім'ї збираються за вечерею і виготовляють ліхтарі, з якими після вирушають на прогулянку. На вулицях відбуваються новорічні концерти та вистави.

Китайський новий рік святкують у багатьох країнах світу. Він є основним для: Китаю, Гонконгу, Індонезії, Макао, Малайзії, Філіппін, Сінгапуру, Тайваню, В'єтнаму. Також Китайський Новий рік зустрічають в Україні. З 2012 року у Львові проходить Міжнародний фестиваль «Китайський Новий рік в Україні».

В бібліотечних закладах можна оформити тематичні викладки, бібліотечні виставки, виставки-інсталяції, книжкові експозиції на теми «Китай: дивовижна країна чи цілий світ», «Китай: традиції і менталітет», «Цікавий Китай».

Відповідальна за випуск:

С.А.Лисенко
директор КЗ «Липоводолинська ЦБС»

Матеріал підготували:

В.М.Мельник
зав. методико-бібліографічним
відділом ЦРБ
Н.М.Гуржій
провідний бібліограф ЦРБ

Комп'ютерна верстка:

Н.В.Товста
провідний бібліотекар відділу
інформаційних технологій